

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за *дисертационния труд* на **Ли Сяодонг**
редовен докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“,
Вокален факултет, Катедра: „Поп и джаз изкуство“, на тема:
**ЗВУКОИЗВЛИЧАНЕТО НА РАЗЛИЧНИ СТИЛОВЕ МУЗИКА
ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА САКСОФОН**
с научен ръководител проф. д. изк. Мария Ганева
за присъждане образователната и научна степен „ДОКТОР“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,

Биографични данни

Ли Сяодонг е роден в 1985 в град Жъджао, провинция Шандун, Китайска народна република. В 2010 придобива образователната степен бакалавър в Академията Дзингу на Тиендзинския педагогически университет. В 2018 става магистър в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалност „Джаз саксофон“. От 2018 е редовен докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Член е на Комитета за духови музикални инструменти към Китайската асоциация на музикантите; Съвета на Специализирания комитет за саксофон към Асоциацията на музикантите на град Тиендзин; Съвета на Асоциацията на изпълнителите на духови музикални инструменти на град Жъджао, провинция Шандун. В периода 2012 – 2015 е преподавател по саксофон в Академията Дзингу на Тиендзинския педагогически университет. Творческите активности на Ли включват: (2019) по специална покана участва като гост със солово изпълнение на саксофон на церемонията по откриването на 7-мото издание на Китайските музикални награди „Златна камбана“, излъчено по Китайската централна телевизия; (2019) участва като представител на китайските деятели на изкуството с изпълнение на саксофон в организираната от България „Международна изложба за култура и изкуство“; (2018) изнася солов концерт на саксофон в специално издание на „Златна камбана“; (2018) солово участие в концерт за Деня на светите братя Кирил и Методий, българската азбука, просвета и култура, проведен на Римските терми в град Варна; (2018) участва в предаване на живо в БНР с Биг Бенда към катедра „Поп и джаз изкуство“ на Националната музикална академия; (2017) има солово изпълнение на саксофон на концерт, организиран от Посолството на Китайската народна република в България с цел обмен в сферата на изкуството между Китай и България. Присъстваха посланикът в България Джан Хайджоу и министърът на културата; (2016) участва в Новогодишен концерт в София в концертната зала на Националната музикална академия; (2016) участва с изпълнението на тържеството по случай 67-годишнината от основаването на Китайската народна република в резиденцията на Посолството на КНР в България. Награди: (2014) Награда за най-добро изпълнение на оркестър и награда за най-добър оркестър в Шанхайското джазово състезание; (2013 – 2014) Почетно звание „Най-обичан педагог“ на Факултета по изпълнения на Академията Дзингу на Тиендзинския педагогически университет; (2007) Първа награда за оркестър и Втора награда на специализирания отбор за солово изпълнение в Състезанието за инструментална музика на Академията Дзингу на Тиендзинския педагогически университет.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на катедра „Пиано“ при Инструментален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Съдържа 197 страници с 104 нотни примера и 27 изображения, които включват: УВОД. ГЛАВА ПЪРВА. Основни упражнения при саксофона.¹ ГЛАВА ВТОРА. Артистична характеристика и звукоизвличане на саксофона при класическото изпълнение.² ГЛАВА ТРЕТА. Артистични

1 1.1. История и развитие на саксофона; 1.2. Постановка на устата – 1.2.1. Постановката на устата при класическо изпълнение 1.2.2. Постановката на устата в джаз музиката; 2.3. Упражнение на дишането и ритъма – 1.3.1. Дишане при изпълнение - приложение 1.3.2. Упражнения за ритъм.
2 2.1. Анализ на класически композиции; 2.2. Важността на цялостните способности при изпълнението на класическа музика.

характеристики и звукоизвличане. Влияние на китайската народна музика при изпълнението на саксофон.³ ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. Звукоизвличане при джаз изпълнението на саксофон и неговите особености.⁴ ГЛАВА ПЕТА. Техника и изследване върху извънгрифовите тонове при изпълнението на саксофон.⁵ ГЛАВА ШЕСТА. Разпространение и развитие на саксофона в Китай.⁶ ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. СПИСЪК С ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД (2 бр.). **Грешка! Показалецът не е дефиниран.** БИБЛИОГРАФИЯ (27 източника на китайски, руски, английски език).

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Дисертацията има практико-приложна цел. Свързана е с техниките на изпълнение в различните стилове в джаза, в класическата музика, в търсенето на пресечна точка с китайския фолклор. **Целта** на настоящия труд е да добави педагогически и методологични приноси, чрез систематизация на западния опит, съчетан с постигнатото в Китай, дори и чрез доближаване на стила джаз с народната традиция, за да могат изпълнителите по-лесно да овладяват инструмента, с повече технически възможности и с по-широк репертоар от стилове. **Обект** на настоящия дисертационен труд са различните начини на звукоизвличане при саксофона, в зависимост от нуждите на изпълнението при разнообразни стилове, като се поставя особен акцент върху традиционната китайска музика. Дисертантът работи по няколко **основни задачи** в научната разработка: 1) упражнения за базови технически умения, които са важни за изграждане на изпълнителя на саксофон; 2) представя анализ и тълкуване на джаз музика от различни стилове, изпълнявана на саксофон, различни начини на артикулация; 3) обръща внимание на проблеми в обучението по саксофон в Китай; 4) търси научна обосновка и систематизация на знанията за по-качествено развитие на школата по саксофон в Китай. Търси, синтезира и обобщава по-добри методи на преподаване, които да са стимул за образованието в КНР в бъдеще. Посредством продължителен подбор и изучаване на материали, изследване, систематизиране, емпиричен опит и анализ на произведенията на различни изпълнители (по отношение на начин и техники на изпълнение) авторът обобщава особеностите на техния стил и трудностите при техниката и извежда по-успешни и точни способности. **Темата** на работата е свързана с начините на изпълнение на джаз музика от различни стилове, с развитието и разпространението на саксофона в Китай.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Актуалността на темата на дисертационния труд е свързана с това, че в Китай все още липсват задълбочени теоретични и практически (педагогични) знания за инструмента саксофон. В последните шест години авторът е трупал умения и специализиран опит в България, които ще допринесат за обогатяването на школата по саксофон в Китай. Трудът представя китайската национална музика и възможностите ѝ за джаз интерпретации и импровизации със саксофон, което

3 3.1. Характеристики на оригиналните произведения в китайската народна музика при изпълнението на саксофон и тяхното влияние – 3.1.1. Анализ на характеристиките на оригиналните произведения за саксофон в китайски фолклорен стил през 20-ти век и тяхното влияние; 3.2. Класификация, особености и влияние на музикалните творби, написани в китайски народен музикален стил с аранжирмент за саксофон – 3.2.1. Класификация на музикалните творби от китайския народен музикален стил с аранжирмент за саксофон 3.2.2. Особености на музикалните творби в китайския народен музикален стил с аранжирмент за саксофон 3.2.3. Влияние на музикалните творби от китайския народен музикален стил с аранжирмент за саксофон.

4 4.1. Джаз музика - определение; 4.2. Каква е артикулацията при джаз музиката? 4.3. Различни начини на артикулация при изпълнението на джазова музика на саксофон; 4.4. Кратък анализ на приложението на джаз артикулацията в две джаз композиции; 4.5. Как да се изработи джаз артикулацията? – 4.5.1. Обучението на джаз артикулацията в ежедневието практика 4.5.2. Упражнения върху техниките на tonguing.

5 5.1. Исторически контекст на извънгрифовите тонове при изпълнение на саксофон; 5.2. Особености на извънгрифовите тонове при изпълнението на саксофон; 5.3. Принципи на звукоизвличането и практически методи на изпълнението на извънгрифови тонове на саксофон; 5.4. Анализ на изпълнението на извънгрифови тонове в различни музикални стилове.

6 6.1. Исторически и културен контекст по време на навлизането на саксофона в Китай; 6.2. Обща ситуация в обучението на саксофон в Китай – 6.2.1. Изследване на значението на преподаването на саксофон в Китай 6.2.2. Разделения на системата на преподаване на саксофон в Китай; 6.3. Развитие на обучението по саксофон в Китай 6.3.1. Положение преди основаването на Китайската народна република 6.3.2. Първоначално развитие на обучението по саксофон след основаването на Китайската народна република 6.3.3. Професионално и продължаващо развитие на саксофона след 90-те години **Грешка! Показалецът не е дефиниран.**; 6.4. Съвременна ситуация на обучението по саксофон в Китай – 6.4.1. Професионална теория 6.4.2. Обучение за придобиване на техника 6.4.3. Оборудване и методи 6.4.4. Съдържание и форма; 6.5. Тенденции в развитието на преподаването на саксофон в Китай – 6.5.1. Многогранност в развитието на саксофона в Китай 6.5.2. Анализ на проблемите в обучението по саксофон в Китай 6.5.3. Препоръки за адаптиране към развитието на преподаването по саксофон в Китай.

допринася за запознаването с китайската култура в България. **Практическото значение** на дисертационния труд се изразява в това, че той може да бъде публикуван в Китай и да повлияе положително върху работата и изпълнението на хиляди преподаватели и десетки хиляди ученици и студенти. Изложението и допълнителното обобщение на методите и техниките на изпълнение, прилагани при различни стилове, могат да допринесат за постигането на по-голяма яснота и улеснение на обучението в бъдеще и за подобряване на методите на преподаване в Китай, като я направи по-добре теоретически обоснована и систематизирана. Дисертантът защитава тезата си, че основните изисквания за изпълнение на класическата музика (включващи леко преминаване между тоновете, предаването на емоцията на мелодията и създаването на чувство в мелодическа последователност), са необходими и при джаз музиката. Изпълнителят трябва да притежава умения за анализ на произведението, знания за структурата на музикалната форма, ладовете и тоналността, особеностите на акордите и др.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Докторантът има сериозно и задълбочено отношение по темата. Работи с теоретични аргументи, умело борави с фактите и е навлязъл в материята от педагогическа гледна точка. **Методът** на работа на докторанта е сравнителен, аналитичен, систематичен, с историческа визия за традициите и в Китай, и извън страната, както е обобщена и изведена основната информация в дисертацията. Важна част от работата е личното наблюдение и опит на докторанта. Вече бе споменато, че дисертацията има шест глави. **В първата глава** се представят накратко особеностите и развитието на саксофона като инструмент, както и някои важни методически изисквания за използването му качествено и правилно. **Във втора глава** се представят основните технически изисквания за свирене на класически композиции за саксофон, направен е анализ на няколко класически произведения и се обобщават техниките на изпълнение, музикалният стил, трудностите в техниката, особеностите на тембъра и др. **В трета глава** са представени особеностите на произведенията от китайската народна музика в изпълнението на саксофона и влиянието, което те оказват. Обект на изследване са произведения за саксофон в традиционен китайски стил, които са събрани, систематизирани и класифицирани. Разяснени са историята на написването и творческите прийоми на оригиналното произведение, а също така и особеностите в стила на някои аранжирани наново мелодии. Направена е съпоставка на разликите между аранжирания и оригинала. Посредством примери е направен анализ на често използваните техники при изпълнение от саксофон на произведения от китайската народна музика и на особените начини на изразяване на емоциите. Смятам, че тази глава е особено важна и приносна в дисертацията. **В четвърта глава** теоретично се представя джаз музиката за саксофон, изпълнението ѝ, прави се анализ. Комбинирани са две джаз песни и е направено изследване на начините на артикулация като са изведени заключения и предложения за начините на култивиране на добре артикулирано изпълнение, за да могат те да подобрят своите джаз изпълнения. **В пета глава** докторантът се фокусира върху техниките за изпълнение на извънгрифови тонове, като за тази цел съчетава теоретични източници и личния си опит. Предоставено е систематизирано обяснение и обобщение на принципите на звукоизвличането, постановката на устата и дишането, упражнения за обертоновете. Предложени са различни начини за изпълнение. **Шеста глава** е най-важна в докторската работа. Там е наблегнато на разпространението и използването на инструмента саксофон в Китай. Специално внимание е отделено на методите за преподаване на саксофон в страната, като за тази цел са разгледани различни групи, които изучават саксофон в Китай, след подбор на съответни данни. Базирайки се на тях, докторантът анализира недостатъците, които възникват в образователните системи при професионалистите и любителите, които изучават саксофон и предлага начини за разрешаване на проблемите и в двете области.

Коректност при цитирането

Докторантът **Ли Сяодонг** е точен в своите цитирания.

Приноси на настоящия дисертационен труд

1. Прави се описание, анализ и обобщение на методите и техниките за изпълнение, използвани при различните стилове джаз и класическа музика за саксофон. Търси се систематизация, която да бъде приложена по-широко в системата на образование по инструмента в Китай.

2. Сравнени са особеностите в различните джаз стилове и начините на изпълнение на саксофон и на тази база авторът предлага стандартизация, която да бъде използвана от саксофонистите.
3. Представените особености на китайската народна музика (достатъчно подробно и с термини) са чудесна отправна точка за обмен на информация между две далечни култури – българската (част от Европа) и китайската (част от Азия). Имайки предвид непрекъснатите музикални *вземания*, особено при популярната и джаз музика – това би било лесен начин да се навлезе в музикалния опит на източните култури. Докторантът се стреми да открие най-добре точката на пресичане между инструмента саксофон и народната китайска музика, което ще породи повече идеи за нови пътища по които да тръгне школата по саксофона в Китай, както и досегът със световната джаз култура ще внесе ново усещане в музикалната действителност в КНР.
4. Дисертантът анализира различни произведения, комбинира специфични методи за изпълнение, търси по-добри техники на изпълнение, прави анализ и съпоставя специфичните техники при класическия и джаз саксофон и в традиционните фолклорни произведения, като открива прилики, разлики, специфики и особености. Тази систематизация, стандартизация и интернационализация е в полза на педагога и изпълнителя в Китай.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът отговаря на дисертацията и коректно предава характера на докторската работа.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Не познавам докторанта **Ли Сяодонг**.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът е представил две свои публикации, свързани с докторската дисертация:

Сяодонг, Ли. *Аранжментите в Китай в китайски фолкорен стил*. Галерия на думите. <https://galerianadumite.bg/wp-content/uploads/2021/06/Publikatsiya1.Li-Syaodun-1.pdf>

Сяодонг, Ли. *Влияние на оригиналната китайска народна музика при изпълнението на саксофон. Произведението „Китайска рапсодия № 3”*. В: „Докторантски четения 2021” (сборник с материали от научна среща на докторанти от НМА „Проф. Панчо Владигеров”), 2021 (под печат).

Мнения, препоръки и бележки

Докторската работа показва сериозно отношение и желание да се направи качествена промяна в работата на изпълнителите, в начина на преподаване по инструмента саксофон в Китай, в израстването на обучаващите се.

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България. Имайки предвид насочеността на изследването – предимно към педагогическата гилдия в Китай, може да се каже, че дисертационният труд на **Ли Сяодонг**, докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ на тема: **ЗВУКОИЗВЛИЧАНЕТО НА РАЗЛИЧНИ СТИЛОВЕ МУЗИКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА САКСОФОН**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, публикациите и творческите му активности, смятам достатъчни, за да дам своята положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Ли Сяодонг**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

06.01.2022, София

Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова